

Styreleders tale til årsmøtet i Geno 23. mars 2021

Jan Ole Mellby

Velkommen til Geno sitt digitale årsmøte for 2021, både utsendinger og gjester. Jeg skulle selvfølgelig ønsket at vi kunne hatt dette årsmøtet med fysisk tilstedeværelse, men det setter smitteregler for covid -19 en stopper for. Derfor må vi gjøre det beste ut av det med denne digitale løsningen.

Vi har lagt bak oss et meget spesielt år. Jeg tror ingen kunne forutse hvordan et virus med navn covid-19 har forandret Kari og Ola sitt levemønster. Den 12. mars i fjor stengte Norge ned for første gang. Nå ett år senere er vi i gang med den 3. smittebølgen av denne pandemien og mye av Norge er stengt ned igjen.

Hva har dette gjort med Geno og oss eiere? Heldigvis har vi en evne til å fokusere på muligheter og hva vi kan få til, og ikke grave oss ned i det som ikke er mulig. Vi ble tidlig kategorisert som samfunnsmessig viktig, en annerkjennelse i seg selv. Men mange begynner å bli slitne av å ikke kunne gjøre som man ønsker til en hver tid, vi leter etter energipåfyll i hverdagen. Folkehelseinstituttet sier det er lysere utsikter, kanskje på sensommeren, når fleste har blitt vaksinert. Det er håp!

I Geno har heldigvis produksjonen og daglig drift vært mulig å gjennomføre. Uansett hvor du er ansatt i Geno, så henger «alt sammen med alt» og derfor en stor takk fra meg og styret og eierne for jobben dere ansatte gjør hver dag.

Samtidig vil jeg også takke alle eierne som har stilt opp og produsert norsk mat og drikke av topp kvalitet hver dag. På grunn av pandemien, med innføring av stengte grenser, med andre spisemønstre i familien, mer hjemmekontor og minimalt med reiser mm, har vi fått muligheten til å øke produksjonen vår. Jeg opplever at vårt omdømme som matprodusenter er styrket. Bevisstheten om norsk matproduksjon, produsert på norske resurser har fått økt fokus, men lønnsomheten vår henger etter, dessverre.

På årsmøtet i fjor ble dere kjent med vår nyansatte administrerende direktør Kristin Malonæs. Hun startet opp 1. mars i fjor etter at Lars Skramstad, vår økonomiansvarlige, hadde vikariert i overlappinga mellom Sverre Bjørnstad og

Kristin. Kristin har nå funnet seg godt til rette, selvfølgelig utfordrende for henne med liten mulighet til å treffe eiere og ansatte fysisk.

I fjor har vi revidert strategien for Geno fram mot 2023. Det var naturlig med ny administrerende på plass, at vi tok en gjennomgang av vår strategi, dette i samspill med styret. Det er arbeidsredskapet for både styre og ledelse. Her ligger kundeinnsikt nasjonalt og internasjonalt, gode analyser av omverden, alt for at Geno skal lykkes med å opprettholde en sterk posisjon både nasjonalt og internasjonalt. Det har vært en god involvering fra de ansatte, styret og også tillitsvalgte gjennom høstmøter. Strategien fram mot 2023 ble vedtatt av styret på siste styremøte i 2020. Den nye strategien la opp til reorganisering av selskapet og de fleste brikkene med personressurser er nå på plass. Kristin kommer inn på dette i sin redegjørelse til årsmøte.

Noen tall fra 2020

Innledningsvis nevnte jeg at vi som eiere har fått muligheten til å øke vår produksjon blant annet med vesentlig høyere forhåndstall for melk, som gikk fra 0,96 til 1,05 i løpet av året. Det har også gavnet Geno. Vi budsjetterte med en nedgang i antall inseminasjoner med 3%, men vi endte opp med 1% økt salg i forhold til 2019. Antall solgte sæd-doser er vår viktigste inntektskilde og vi solgte på 441 400 doser mot 436.000 året før. Av det utgjør salget av NRF 375 000 doser, hvor 45 350 doser var med SpermVital- teknologi. Det er 1 200 doser færre enn året før og utgjør nå 12% av salget. For øvrig så vi et økt salg nå i januar hvor det var kampanje på SpermVital-doser. Salget av kjøttfedoser økte med 6 000 doser og utgjorde 44 000 doser i fjor. Også salget av kjønnsseparerte doser økte med 5 000 doser til nesten 18 500 doser. Her utgjør RedX (kjønnsseparert NRF) 10 000 doser. Kan også nevne at salg av NRF-embryo økte til 1290 embryo, spesielt etter at vi gjorde om prissystemet i fjor høst. Det har ført til at nå selges produserte embryo nærmest fortløpende.

Kan nevne at vi har lagt om prissystemet på NRF-sæd for 2021. Nå er det samme pris på NRF – sæddoser uavhengig av avlsverdi på eliteoksen. Så er det et tillegg for SpermVital og RedX og enkelte ganger kan det være kampanjer på enkelt eliteokser eller på kategorier.

Økonomi

Fjoråret ble resultatmessig et særs godt år for Geno. Økt sædsalg med gode eliteokser med høye avlsverdier ga merinntekter, noe som gjorde at styret satte ned sædprisen med 30 kr fra juni. I tillegg har det vært vesentlig mindre reisekostnader både for ansatte og for tillitsvalgte. For driften i Geno sa morselskap ble det et positivt resultat på 7.7 millioner kr.

Videre kom det engangseffekter ved det første oppgjøret for salg av parseller fra Hallsteingården. Her ble noe av midlene brukt på et prosjekt med digitale flater og også avsatt midler til nydyrkingsprosjektet i Trøndelag. Genos bidrag har vært at vi skal bidra med et tilskudd til at det blir nydyrket 500 da (det doble arealet av det som blir nedbygd), å søke om tilskudd skulle være åpent for alle i Trøndelag med begrensning på 15 dekar pr prosjekt. Hvis omsøkt areal ble større enn 500 dekar ville det bli loddtrekning. Det kom inn 160 søknader om nydyrkingsprosjekter på til sammen 2 187 da. I og med at de omsøkte arealer overskrider arealet Geno gir tilskudd til, gjennomførte vi en loddtrekning, hvor 37 nydyrkingsprosjekter fikk innvilget tilskudd. NLR-Trøndelag fortsetter å administrere nydyrkingsprosjektet for Geno.

Disse midlene fra salget på Hallsteingården kan ikke direkte gå til redusert sædpris, men kan investeres i fellestiltak for Geno og NRF - avlen, som kommer alle som samhandler med Geno til gode. Geno har fått en forhåndsgodkjenning på bruken av midlene fra salget fra Skatt Øst, sett i lyset av vår skatteposisjon og våre vedtekter.

Samtidig bidrar alle datterselskapene positivt inn i konsernregnskapet for Geno dette året. Det er veldig bra jobba sett i lys av den pandemien.

Dermed viser konsernresultatet for Geno SA et overskudd på kr 41,9 millioner etter skatt. Resultatet for Geno viser et overskudd på kr 39,7 millioner. Selvfølgelig ligger det forutsetninger om fortsatt drift til grunn. Styret foreslår for årsmøtet at årets overskudd tillegges egenkapitalen. Flere detaljer om regnskapet kommer etterpå ved Lars.

Avlsarbeidet på NRF og klima

Styret vedtok å gjøre en forandring i fjor som innebærer fleksibel dyreflyt i Geno. I praksis betyr det at kalver som kjøpes inn, går rett inn i en karantene, fordelt på to avdelinger. Så når de er ferdig karantert, kommer de til Øyer testingsstasjon som tidligere. De vil da ha samme smittestatus som dyra på Store Ree og de kan transporteres dit når tiden er inne for det. Tidligere var det en karantene mellom Øyer og Stor Ree, den blir avviklet i løpet av året. Dette er et bidrag til raskere avlsmessig fremgang.

Videre er nå alle de 17 GreenFeedene (metanmålere) montert og i gang med å sende inn data. Målet er at dette skal bli et viktig bidrag for å kunne avle på metanutslipp og på sikt bidra positivt til klimaregnskapet år etter år.

Styret har også sagt ja til å starte et prosjekt med fokus på fôreffektivitet. Dette er omfattende og vi er avhengige å samarbeide med flere i landbruksfamilien.

Samtidig skjer det stadig forbedringer på beregninger på avlsverdien for degenesker. Dette med at vi stadig får flere dyr som er GS- testet er også viktig. Det å GS-teste egen besetningen er viktig for å kartlegge egen besetning, men også et bidrag med data for hele fellesskapet. Kombinerer vi det med Geno avlsplan, vil neste generasjon være i snitt bedre enn foreldregenerasjonen. Kan nevne at vi nå hadde en avlsmessig fremgang på fødte kalver på hele 4,9% i fjor. Det er rekordstor framgang.

Både metanprosjektet og fôreffektivitetsprosjektet har som mål å redusere kostnaden for melkeprodusenten. Man kan godt si at metan er energi på avveie, og kan kua bruke opp den selv i fordøyelsesprosessen, er det fôr spart. Det samme gjelder for fôreffektivitetsprosjektet. Spart fôr med samme produsert mengde, er sparte kostnader for melkebonden. Selvfølgelig er målet å utnytte det norske grovfôret best mulig.

Landbruket står for ca. 8% av klimautslippa i Norge. Faglaga har inngått en klimaavtale med staten for at landbruket skal ta sin del av reduksjonen fram mot 2030. Avlsarbeidet på NRF er en viktig bidragsyter i til å nå klimamålet i klima-avtalen. NRF kan fort stå for 10% reduksjon av klimagasser, kanskje mer,

hvis vi lykkes med våre klimaprosjekter. Derfor er oppslutning om NRF-avlens viktig for alle i landbruksfamilien.

Datterselskapene våre

Det er både spennende og utfordrende med datterselskaper, flere av dem har blitt dannet etter gründervirksomhet i egen virksomhet. Hovedmålet med datterselskaper er at de skal bidra både faglig og på bunnlinjen. Gi mor flere bein å stå og viktige bidragsyttere til å fremme både NRF og Geno.

Derfor er det hyggelig at de har gått med overskudd i fjor. Gode relasjoner og kommunikasjon er noen av stikkordene for å lykkes. Her er mye reisevirksomheten blitt forandret og mulighetsrommet har fokus og utnyttet.

Genos sine innspill til avtalepartene ad Jordbruksavtale

Vi ønsker å styrke den aktive bonde, ønsker både høyere pris for produktene (melk og kjøtt) samt økt driftstilskudd til både på melk- og ammeku-bruket.

Styrke kvaliteten og lønnsomheten i grovfôrproduksjonen, bruk av mere norske ressurser.

Øke investeringsstøtten kraftig, spesielt til ombygging til løsdrift for de under 30 kuer. Viktig i forhold til dyrevelferd.

Øke tilskuddet til beiting.

Øke rammen til velferdsordningene.

Øke rammen til seminutjammings-midlene, den er underfinansiert.

Få embryo innlegg inn i forskriften til inseminasjons reiser. Målet er kalv i kua enten det skjer ved inseminasjon eller embryo-innlegg.

Mange ønsker som koster, men vi har et klart budskap om at økonomien til våre eiere må forbedres.

Veien videre

For Geno står vi et veiskille. Vi har en del bygninger og fjøs som trenger fornyelse for å takle både dagens og morgendagens utfordringer. Derfor har vi startet et prosjekt som heter «Produksjon 4.0». Her prøver vi å putte inn de fleste scenariene, for deretter å fatte de riktige beslutningene for effektiv og framtidsrettet drift for Geno. Produksjon 4.0 er fremtiden.

Matprodusenten har fått en høyere status i samfunnet det siste året. Vårt samfunnsoppdrag med å ha en bærekraftig avl blir også viktig fremover.

Vi må videreutvikle NRF som ei mellomstor ku med stor produksjonskapasitet på både melk og kjøtt. Avl skal gjøre NRF-kua mer funksjonell med et godt eksteriør, den skal være føreffektiv, avgi mindre metan og dermed være en klimavinner. Når dette kombineres med god fruktbarhet, vitale og livskraftige kalver, gir avlen i sum et viktig bidrag til mer bærekraftig samfunn og et bedre liv for bonden.

Kort sagt vi «Avler for et bedre liv»

Så til slutt

En dag, forhåpentligvis, kommer vi tilbake til et mer normalt liv etter denne pandemien. Ikke minst hvor vi kan treffes og ha mer sosialt samkvem.

Teamsmøter har uansett kommet for å bli, enten det er på hjemmekontor eller på arbeidsplassen. Reiseaktiviteten blir annerledes.

Men inntil videre må vi ha omsorg og inkluderende adferd på avstand.

Godt årsmøte og takk for oppmerksomheten 😊